

VERZOEK OM INPUT VOOR EEN INITIATIEF (zonder effectbeoordeling)

Dit document dient om het publiek en belanghebbenden te informeren over de werkzaamheden van de Commissie, zodat zij feedback kunnen geven en effectief kunnen deelnemen aan raadplegingen.

Wij verzoeken deze groepen hun standpunt te delen over de analyse van het probleem door de Commissie en over mogelijke oplossingen. Bovendien worden zij uitgenodigd relevante informatie door te geven waarover zij beschikken.

TITEL VAN HET INITIATIEF	Strategie voor onderzoek en innovatie op het gebied van waterweerbaarheid
LEIDEND DG VERANTWOORDELIJKE EENHEID	DG Onderzoek en Innovatie, Eenheid B.4 (Oceans, Seas and Waters) Medeleidend DG: DG Milieu, Eenheid A.3 (Green Knowledge & Research Hub, LIFE) en Eenheid C.1 (Sustainable Freshwater Management)
VERWACHT SOORT INITIATIEF	Mededeling van de Commissie
INDICATIEVE PLANNING	Vierde kwartaal 2026
AANVULLENDE INFORMATIE	Strategie voor waterweerbaarheid — Milieu — Europese Commissie

A. Politieke context, probleemomschrijving en subsidiariteitscontrole

Politieke context

Investeren in een economie die slim omspringt met water is essentieel voor de toekomst van Europa. Het kan het concurrentievermogen en de veerkracht van de EU vergroten en zo gemeenschappen en bedrijven beschermen tegen de toenemende waterrisico's, en het maakt het voor de EU mogelijk om de kennis, technologieën en vaardigheden te ontwikkelen die nodig zijn voor een duurzamer waterbeheer. Dit versterkt de rol van de EU als wereldwijde aanbieder van praktische oplossingen. De [Europese strategie voor waterweerbaarheid](#) bevat een langetermijnplan om Europa tegen 2050 weerbaar te maken tegen watergerelateerde uitdagingen. Onderzoek en innovatie (O&I) spelen hierin een sleutelrol. Om deze ambitie te verwezenlijken, is het de bedoeling dat in 2026 een specifieke O&I-strategie op het gebied van waterweerbaarheid wordt aangenomen. De strategie zal gericht zijn op het dichten van belangrijke kenniskloven, het vaststellen van duidelijke O&I-prioriteiten voor de komende programmeringsperiode en het tot stand brengen van de juiste mix van O&I-instrumenten om resultaten te boeken. Zij zal de coördinatie versterken met de lidstaten en niet-EU-landen, en met bedrijven, onderzoekers en innovatoren uit alle sectoren die afhankelijk zijn van grote hoeveelheden water van hoge kwaliteit, zoals landbouw, industrie, energie, digitale industrieën en gezondheid. Ook zal de strategie de versnippering van O&I-initiatieven en -infrastructuren van de EU aanpakken. Zij zal nauw worden gecoördineerd met de strategie voor oceaanonderzoek en -innovatie om ervoor te zorgen dat O&I-prioriteiten en -acties op het gebied van water en de oceaan elkaar versterken en een grotere impact hebben. Als onderdeel van deze coördinatie wordt een parallelle raadpleging over kwesties op het gebied van oceaanonderzoek en -innovatie gepubliceerd (https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/16392-EU-strategie-voor-oceaanonderzoek-en-innovatie_nl). In overeenstemming met de "bron tot zee"-benadering zal de input van beide raadplegingen worden meegenomen in een gecombineerde EU-strategie voor onderzoek en innovatie op het gebied van oceanen en water.

Probleem dat met het initiatief wordt aangepakt

O&I op het gebied van waterweerbaarheid is complex omdat er sprake is van een systeemoverschrijdende dimensie en wetenschappelijke bevindingen op milieu-, gezondheids-, sociaal en economisch gebied met elkaar in evenwicht moeten worden gebracht, waarbij rekening wordt gehouden met zowel de duurzameontwikkelingsdoelstellingen als het kader voor planetaire grenzen. Wateronttrekking ondersteunt [60 % van het mondiale bbp, met een waarde van 58 biljoen USD](#) (55 biljoen EUR), waarbij de EU goed is voor 11,95 biljoen USD (11,3 biljoen EUR). De heffingen brengen echter slechts 7,5 biljoen USD (7,1 biljoen EUR) op, waardoor het moeilijk is om in passende oplossingen te investeren. [De klimaatverandering vergroot de](#)

[uitdagingen](#), waardoor de EU maatregelen moet nemen om tegen 2050 waterweerbaarheid te bereiken. Die maatregelen zijn bedoeld om mensen, bezittingen en infrastructuur te beschermen tegen overstromingen, vooral in stedelijke gebieden, waar 74 % van de EU-bevolking woont. Ze zijn ook gericht op droogte, aangezien 32 % van de EU-bevolking in 2023 te maken had met [waterschaarste](#). Om deze maatschappelijke uitdagingen aan te pakken, wordt met de O&I-strategie voor waterweerbaarheid beoogd om onderzoek en innovatie in te zetten voor oplossingen en de ontwikkeling van vaardigheden die de waterweerbaarheid van Europa vergroten. De O&I-strategie voor waterweerbaarheid zal onderstaande uitdagingen aanpakken.

1. Onvoldoende kennis en capaciteit voor het ontwikkelen van oplossingen om de waterkringloop te herstellen en te beschermen.

Ondanks de toegenomen kennis en beschikbare oplossingen neemt de druk op het water en de complexiteit ervan steeds verder toe, als gevolg van de drievoudige planetaire crisis van klimaatverandering, vervuiling en biodiversiteitsverlies, in combinatie met overexploitatie. Nieuwe technologieën kunnen de groene transitie ondersteunen, maar ook de druk op de waterbronnen vergroten.

2. Wereldwijde concurrentie inzake O&I, technologieën en het EU-concurrentievermogen op het gebied van water. Ondanks sterke O&I-capaciteiten neemt de concurrentie wereldwijd toe. De EU moet daarom investeren om haar leiderschap te behouden en talent aan te trekken voor O&I op gebieden die verband houden met waterweerbaarheid.

3. Gebrek aan coördinatie in het O&I-landschap van de EU op het gebied van waterweerbaarheid en inefficiënties bij de toepassing van innovatieve oplossingen. Hoewel Europa [wereldleider is op het gebied van watertechnologie](#), vereist de toepassing van innovatieve oplossingen capaciteitsopbouw en betere afstemming tussen de programmadoelstellingen, begunstigden, projecttypen, niveaus van technologische paraatheid, financieringsvormen en investeringsniveaus.

4. Suboptimale ondersteuning tijdens het investeringstraject. In overeenstemming met de strategie voor start-ups en scale-ups zal de O&I-strategie voor waterweerbaarheid ernaar streven de kloof tussen onderzoek en de toepassing van oplossingen in de praktijk te overbruggen, door belemmeringen voor financiering van de ontwikkeling en uitrol van nieuwe kennis en oplossingen in kaart te brengen.

Grondslag van het EU-optreden (rechtsgrondslag en subsidiariteitscontrole)

Rechtsgrondslag

Gezien het brede toepassingsgebied van het initiatief valt de O&I-strategie voor waterweerbaarheid onder de gedeelde bevoegdheden van de EU en haar lidstaten, namelijk onderzoek (artikel 182 VWEU), milieu (artikel 192, lid 1, VWEU) en mogelijk andere.

Praktische noodzaak van EU-optreden

De omvang en het grensoverschrijdende karakter van de uitdagingen op het gebied van water in Europa vereisen O&I-samenwerking op Europees niveau. De toegevoegde waarde van de EU vloeit voort uit haar unieke vermogen om een gecoördineerde O&I-strategie voor waterweerbaarheid te ontwikkelen, waarbij een sectoroverschrijdende aanpak van onderzoek en innovatie op het gebied van water en transnationale coördinatie worden bevorderd.

Samenwerking op het gebied van O&I-activiteiten moet op EU-niveau worden ondersteund om ervoor te zorgen dat de in alle lidstaten beschikbare capaciteiten en middelen op de meest kostenefficiënte manier worden ingezet. Dit betekent dat de samenwerking tussen universiteiten, onderzoeksinstellingen, bevoegde autoriteiten, bedrijven en het maatschappelijk middenveld in de hele EU moet worden bevorderd. Een geharmoniseerd kader voor de bredere ontwikkeling en toepassing van concurrerende innovatieve oplossingen kan het best op EU-niveau worden bereikt, met het oog op de toenemende concurrentie van buiten de EU.

Aangezien watersystemen — rivieren, meren, grondwater, kusten en zeeën — onderling verbonden zijn, is een “van bron tot zee”-benadering nodig om de bedreigingen van vervuiling, biodiversiteitsverlies en de gevolgen van de klimaatverandering aan te pakken en tegelijkertijd te zorgen voor samenhang, efficiëntie en weerbaarheid op lange termijn. Een “van bron tot zee”-benadering zal ook de nodige elementen opleveren om de werking van de waterkringloop op een gecoördineerde manier beter te begrijpen en te voorspellen. Om die reden zullen de bijdragen die naar aanleiding van dit verzoek om input worden ingediend, samen worden verwerkt met de bijdragen die zijn ingediend in het kader van het verzoek om input inzake een strategie voor oceaanonderzoek en -innovatie, wat één geïntegreerde O&I-strategie voor oceanen en water zal opleveren. Een gecoördineerde O&I-aanpak maakt de ontwikkeling mogelijk van gemeenschappelijke methodologieën, interoperabele gegevenssystemen, betrouwbare gegevensverzameling, systemen voor het opslaan en delen van waterinformatie, en geavanceerde modelleringsinstrumenten in de verschillende gebieden en voor alle landen.

Een gemeenschappelijke EU-aanpak zal er ook toe bijdragen dat onderzoeksresultaten worden omgezet in praktische oplossingen, dat de nodige vaardigheden en banen worden ontwikkeld om de EU beter voor te bereiden op klimaat- en milieurisico's, en dat de rol van de EU op het gebied van waterbeheer wordt versterkt. Er is harmonisatie nodig om te voorkomen dat uiteenlopende normen een negatieve invloed hebben op de werking van de interne markt en de uitvoering van milieubeleid. Het verminderen van versnippering en het opschalen van innovatieve oplossingen zal het concurrentievermogen van de EU versterken.

B. Wat is het beoogde resultaat van het initiatief en hoe wordt dit bereikt?

De O&I-strategie voor waterweerbaarheid heeft tot doel wateruitdagingen aan te pakken door middel van geïntegreerde, op wetenschap gebaseerde oplossingen. Zij zal O&I-prioriteiten op het gebied van water voor de volgende programmeringsperiode vaststellen, zorgen voor coördinatie met de lidstaten en de industrie, en een kader scheppen voor samenwerking met verschillende belanghebbenden en sectoren. De strategie ondersteunt de EU-doelstellingen inzake waterweerbaarheid, sluit aan bij de rapporten van Letta en Draghi en pakt de gevolgen van klimaatverandering voor de beschikbaarheid van water aan. Zij bouwt voort op cluster 6 van Horizon Europa, EU-missies en Europese partnerschappen, en sluit aan bij de kennis- en innovatiegemeenschap "EIT Water" van het Europees Instituut voor innovatie en technologie en het cohesiebeleid voor 2021-2027 (strategie voor slimme specialisatie). De strategie heeft tot doel de innovatiekloof te overbruggen door belemmeringen voor commercialisering in kaart te brengen en na te gaan hoe de uitrol van oplossingen beter kan worden gefinancierd, zoals uiteengezet in het kompas voor concurrentievermogen, de [Europese strategie voor start-ups en scale-ups](#) en de aanstaande [wetgevingshandeling inzake de Europese onderzoeksruimte](#).

Overkoepelende doelstelling

- Het ondersteunen van waterweerbaarheid, geïntegreerd waterbeheer, het herstel van zoetwaterecosystemen en de uitvoering van EU-waterwetgeving en sectorale beleidsmaatregelen die van invloed zijn op de beschikbaarheid van water.

Herstel en bescherming van de waterkringloop

- Veranderende waterkringlopen in verband met klimaatverandering (groen water, atmosferisch water, gletsjerstromen) en geopolitieke risico's begrijpen en voorspellen.
- Het nut aantonen van op de natuur gebaseerde oplossingen voor het aanvullen van grondwater en het beperken van overstromingen en droogten, en de toepassing ervan in de hele EU vergroten.
- Op O&I gebaseerde instrumenten voor een ruimtelijke ordening die slim met water omspringt, ontwikkelen en toepassen.

Zorgen voor een economie die slim met water omspringt

- Het economisch concurrentievermogen versterken door middel van de ontwikkeling en toepassing van innovatieve praktijken om de waterefficiëntie en het hergebruik van water te vergroten en lekkages te verminderen, en zo de economische waarde van goed functionerende ecosysteemdiensten op het gebied van water realiseren.
- De vruchten plukken van digitale instrumenten, artificiële intelligentie en andere innovatieve technieken voor watermonitoring en -rapportage en voor de bescherming van kritieke waterinfrastructuur, en tegelijkertijd de watervoetafdruk van datacentra en de productie van microchips tot een minimum beperken.

Toegang tot veilig drinkwater en sanitaire voorzieningen voor iedereen

- Bijdragen tot het maatschappelijk welzijn via de beschikbaarheid van water en daarmee samenhangende goederen en diensten.
- De veerkracht van de waterinfrastructuur vergroten door middel van innovaties zoals waterloze sanitaire voorzieningen, nieuwe benaderingen voor woningbouw, een meer circulaire waterinfrastructuur en op de natuur gebaseerde oplossingen.
- Verbetering van de preventie van waterverontreiniging, mede door overweging van de inzet van chemicaliën en materialen die qua ontwerp veiliger en duurzamer zijn, via water overgedragen ziekten en problemen op het gebied van resistentie tegen antimicrobiële stoffen.

Operationele doelstellingen

Om haar doelstellingen te verwezenlijken en het gebrek aan kennis over de waterweerbaarheid van onze samenlevingen en hun vermogen om oplossingen te ontwikkelen te overwinnen, zal de O&I-strategie voor waterweerbaarheid:

- een meer gecoördineerde aanpak van O&I op het gebied van waterweerbaarheid bevorderen, met name door

- bij te dragen aan een meer samenhangende en gestructureerde programmering van O&I met betrekking tot waterweerbaarheid in alle EU-programma's; en
- de transnationale en internationale samenwerking te verbeteren;
- mogelijke sleutelementen identificeren om de financiële steun gedurende de hele innovatiecyclus en investeringsketen te optimaliseren en zo het concurrentievermogen te bevorderen;
- Europese netwerken van onderzoeksinfrastructuur en testlocaties voor waterefficiëntie bevorderen, wat ondersteuning vereist voor het ontwikkelen van prototypen en het testen van technologieën op EU-niveau;
- het delen en bundelen van gegevens en wetenschappelijke en technologische inspanningen in de EU en de lidstaten bevorderen;
- de ontwikkeling en doeltreffende uitvoering van de EU-waterwetgeving en de Europese Green Deal ondersteunen.

Waarschijnlijk effect

Het waarschijnlijke effect van de O&I-strategie is een grotere samenhang en complementariteit tussen watergerelateerde O&I-initiatieven op EU- en lidstaatniveau. Dit zal de wetenschappelijke excellentie, het concurrentievermogen, de duurzaamheid, de veerkracht en de strategische autonomie van Europa op de lange termijn versterken. Het zal ook het begrip wetenschapsdiplomatie versterken en internationale samenwerking bevorderen.

De Europese O&I-strategie voor waterweerbaarheid zal een breed en aanzienlijk economisch, sociaal, ecologisch en strategisch effect hebben.

Op economisch vlak zal de strategie bijdragen aan het stimuleren van een duurzame, waterweerbare economie in de EU door de ontwikkeling van baanbrekende innovatie, technologieën, nieuwe producten en vaardigheden te ondersteunen.

Vanuit milieuoogpunt zal de strategie bijdragen tot een beter inzicht in de wijze waarop waterbronnen en de fundamentele ecosysteemgoederen en -diensten waarin zij voorzien, kunnen worden beschermd en hersteld. Zij zal helpen bij het aanpakken van de onderling samenhangende crises op het gebied van klimaatverandering, biodiversiteit en vervuiling, met name door een beter inzicht te verwerven in aquatische milieus, door innovatieve duurzame oplossingen te ontwikkelen en door middel van elektronische monitoring en rapportage in bijna-realistie. Dit zal het mogelijk maken om systemen voor vroegtijdige waarschuwing en ondersteuning van de besluitvorming te verbeteren door gebruik te maken van modellen, prognoses, simulaties en voorspellingen om beleidsbeslissingen en -strategieën te onderbouwen.

Op sociaal gebied zal de O&I-strategie de kennis vergroten om watertekorten, overstromingen en andere extreme gebeurtenissen te helpen beteugelen, waardoor de civiele bescherming wordt versterkt, de druk van vervuiling wordt verlicht en de sanitaire voorzieningen, gezondheidsdiensten en openbare veiligheid worden verbeterd. Ook zal zij kennisbanen bevorderen en onderwijs en wetenschappelijke samenwerking ondersteunen. De strategie zou indirect kunnen bijdragen aan het verminderen van de kans op nieuwe watergerelateerde conflicten.

Het effect op de **grondrechten en gelijkheid** zal naar verwachting positief zijn, aangezien een beter begrip en meer kennis van het beheer en de verdeling van watervoorraden de transparantie en gelijke toegang tot informatie voor het grote publiek, wetenschappers en beleidsmakers in de EU en daarbuiten zullen vergroten. Ook wordt verwacht dat de strategie zal leiden tot eerlijke en rechtvaardige toegang tot water en tot goederen en diensten die van water afhankelijk zijn.

Belangrijke vorderingen met betrekking tot de **duurzameontwikkelingsdoelstellingen** (SDG's) van de Verenigde Naties zijn onder meer vorderingen op het gebied van SDG 6 (Schoon water en sanitair), SDG 14 (Leven in het water), SDG 13 (Klimaatactie), SDG 9 (Industrie, innovatie en infrastructuur) en SDG 17 (Partnerschappen om doelstellingen te bereiken).

Toekomstige monitoring

De Commissie zal de voortgang bij de uitvoering van de strategie regelmatig monitoren. Als onderdeel van dat proces zal de Commissie ook gebruikmaken van de regelmatige monitoring en evaluatie van het kaderprogramma Horizon Europa, met name de EU-missies "Onze oceanen en wateren herstellen" en "Aanpassing aan de klimaatverandering".

C. Betere regelgeving

Effectbeoordeling

Het initiatief wordt bekendgemaakt in een mededeling waarin geen maatregelen of financiering worden toegezegd, maar waarin een kader wordt vastgesteld en een weg voorwaarts wordt voorgesteld voor O&I op het gebied van waterweerbaarheid. Daarom is er voor dit initiatief geen effectbeoordeling gepland. Eventuele toekomstige initiatieven die uit de mededeling voortvloeien, zullen in voorkomend geval aan een effectbeoordeling worden onderworpen. Er zullen geen consultants of externe contractanten bij worden betrokken.

Raadplegingsstrategie

De O&I-strategie voor oceanen en water zal een gerichte raadplegingsprocedure volgen die bedoeld is om standpunten van belanghebbenden en het publiek te verzamelen en hen in staat te stellen op een transparante, op samenwerking gebaseerde en inclusieve wijze bij te dragen aan de ontwikkeling van de strategie. De Commissie vraagt belanghebbenden om hun mening over de noodzaak en de toegevoegde waarde van EU-optreden op het gebied van O&I inzake waterweerbaarheid. Belanghebbenden worden uitgenodigd om voorstellen in te dienen over:

- i. kenniskloven en hoe O&I kan dienen als een cruciale factor om technische doorbraken op het gebied van waterweerbaarheid tot stand te brengen;
- ii. het wegnemen van belemmeringen voor de toepassing van innovatie om ervoor te zorgen dat de doelstellingen van de strategie voor waterweerbaarheid worden verwezenlijkt;
- iii. het bevorderen van een meer gecoördineerde aanpak van O&I op het gebied van waterweerbaarheid in de EU;
- iv. het optimaliseren van ondersteuning gedurende de gehele innovatiecyclus en het investeringstraject, van onderzoek tot opschaling, uitrol en replicatie;
- v. het ondersteunen van de ontwikkeling van een faciliterend kader dat ervoor zorgt dat mensen over de juiste vaardigheden voor banen beschikken, en het bevorderen van publieke participatie;
- vi. het ondersteunen van de ontwikkeling van waterbeheer, op de natuur gebaseerde oplossingen, water efficiënte technologieën, sanitaire voorzieningen en een Europees netwerk van testlocaties voor technologie;
- vii. het ondersteunen van de ontwikkeling, doeltreffende uitvoering en evaluatie van milieubeleid;
- viii. het bevorderen van het delen en bundelen van kennis, gegevens en wetenschappelijke en technologische inspanningen op het gebied van waterweerbaarheid, en het benutten van artificiële intelligentie;
- ix. de wijze waarop O&I op het gebied van water kan bijdragen aan maatschappelijk welzijn en wat de sociale en geesteswetenschappen hieraan kunnen bijdragen.

Tegelijkertijd worden de bijdragen naar aanleiding van dit verzoek om input aangevuld met gerichte feedback uit de volgende formele en informele ad-hoc dialogen met belanghebbenden:

- 21 november 2025: workshop over mogelijke toekomstige publiek-private initiatieven inzake perfluoralkyl- en polyfluoralkylstoffen (PFAS) en waterloze/droge koeling;
- 4 maart 2026: eerste raadpleging van belanghebbenden over O&I op het gebied van waterweerbaarheid in het kader van de Europese oceaandagen;
- 5 juni 2026: tweede raadplegende workshop: “Water resilience as competitive edge: Bridging R&I gaps for Nature-based Solutions (NbS)” (Waterweerbaarheid als concurrentievoordeel: het overbruggen van de O&I-kloof voor op de natuur gebaseerde oplossingen) (officieel nevenevenement van de EU Green Week).

Overeenkomstig het beleid voor betere regelgeving van de Europese Commissie om initiatieven te ontwikkelen die op de beste beschikbare kennis gebaseerd zijn, nodigen wij ook wetenschappelijk onderzoekers, academische organisaties en wetenschappelijke genootschappen en verenigingen met expertise op het gebied van watergerelateerde wetenschappen uit om relevant wetenschappelijk onderzoek, analyses en gegevens in te dienen, zowel gepubliceerd als in preprint. Wij zijn met name geïnteresseerd in bijdragen waarin de huidige stand van de kennis op de relevante gebieden wordt samengevat. Om voort te bouwen op de uitgebreide bestaande wetenschappelijke kennis en innovaties, zullen drie afzonderlijke documenten met beleidsfeedback bij dit verzoek om input worden gevoegd (één document voor elk van de drie kernelementen van de strategie voor waterweerbaarheid: 1) [herstel en bescherming van de waterkringloop](#); 2) [zorgen voor een economie die slim met water omspringt](#); en 3) [schoon en betaalbaar water waarborgen](#)).